

Tannhelsen er best i Hedmark

Hedmark er best på tannhelse blant fylkene i Norge. Og Alvdal er på topp i Hedmark. Systematisk forebyggende arbeid over mange år og alternativer til boring er hovedårsaken til de gode resultatene.

Når vi møter klinikkssjef og tannlege Anke Bolte i tannklinikken i Alvdal, får vi høre at hun har store og ambisiøse mål.

– Vår visjon er null hull, ikke bare hos spesielle grupper barn, men for alle.

Her er den imponerende statistikken til Alvdal for år 2010, hentet fra en rapport utarbeidet av Statistisk sentralbyrå: 96 prosent av femåringene har feilfrie tenner, null hull. 72 prosent av 12-åringene har feilfrie tenner, null hull. 43 prosent av 18-åringene har feilfrie tenner, null hull – noe som er spesielt imponerende sammenlignet med de andre kommunene i fylket. I tillegg kan de slå fast at ingen treåringere hadde hull, men denne aldersgruppen er ikke med i rapporten.

Bolte legger vekt på at hun arbeider i et team sammen med ledende tannpleier Hilde Storstrøm Thoresen og tannhelsesekretær Marit Kroken Lagmannsveen. Oppskriften til god tannhelse er den gode, gamle, ifølge Bolte og teamet på Alvdal:

– Tannpuss morgen og kveld med fluortannkrem. Faste måltider der man spiser seg ordentlig mett for å unngå småspising og godteri mellom måltidene. Og drikk vann som tørstedrikk. Dette legger de vekt på i samtale med barna, ungdommene og foreldrene.

Rådgivning

Anke Bolte trekker fram endringsfokusert rådgivning som viktig overfor ungene som allerede har fått hull i tennene. Hun sier ikke at det og det må du ikke gjøre. Det handler mer om å stille

Tannlege og klinikkssjef Anke Bolte ved Alvdal tannklinik i Hedmark er glad for at tannhelsen er så god blant ungene og ungdommene i bygda.

spørsmål, slik at pasienten skal tenke i riktige baner for å unngå flere hull.

– Jeg spør pasienten hvorfor han eller hun tror at det er blitt hull i tennene. Når jeg har fått svar, forklarer jeg hvorfor det er blitt hull. Jeg spør videre om hva vi sammen kan gjøre for å unngå flere hull. Jeg har inntrykk av at ungene hører godt etter i disse samtalene – det samme gjelder foreldrene til de yngste av dem jeg behandler, sier tannlege Anke Bolte.

Tannpleieren i klinikken jobber mye utadrettet.

– Hilde driver utadrettet forebyggende arbeid i bygda, både på helsestasjonen, i barnehager, på skoler, i foreldremøter og i idrettslagene. Det gode samarbeidet med helsesøster er spesielt viktig for ungene under tre år.

Hilde forklarer at noe av det viktigste hun snakker om er vann.

– Hvis foreldrene gir barna sine saft på flaske har de tatt et valg, et dårlig

valg, forklarer jeg dem. Vi gir vannkopper til foreldrene på helsestasjonen og vannflasker til ungene i barnehagen og elevene på grunnskolen og i den videregående skolen.

Forebyggende arbeid er ikke noe hokuspokus, men mye terping og gjentagelse av hva som er sunne vaner for en god tannhelse, understreker Hilde Storstrøm Thoresen.

Alvdal er en liten kommune med om lag 2 400 innbyggere, et oversiktlig miljø. Derfor er det lettere å følge opp barna som trenger ekstra hjelp for å holde tennene sine fine.

Anke Bolte behandler få barn i Alvdal. De fleste pasientene hennes er voksne personer. Den oppvoksende generasjon har med andre ord mye bedre tannhelse enn sine foreldre.

Best i Norge

Fylkestannlegen i Hedmark slår fast at hans fylke har drevet systematisk forebyggende arbeid de siste ti årene. Det gir svært gode resultater. Antall tenner med karieserfaring hos 18-åringene i Hedmark er i gjennomsnitt 3,7. Ingen andre fylker i Norge har et lavere tall. Her er noen nøkkeltall for tannhelsen i Hedmark i 2010: 24 prosent av alle 18-åringene har feilfrie tenner. Best i Norge. 61 prosent av 12-åringene har

feilfrie tenner. Best i Norge. 84 prosent av femåringene i Hedmark har feilfrie tenner. Blant de tre beste fylkene i Norge.

Fylkestannlege Claes Næsheim konkluderer derfor med at Hedmark er best på tannhelse i Norge.

– Det er vesentlig for oss å sette forebyggende arbeid foran behandling. Behandling er litt «matsjø» blant tannleger. Men vi vil bore minst mulig.

– Vi har en restriktiv holdning til å bore i begynnende tannråte. Vi satser på å stoppe tannråten på andre måter og lykkes med det i stor utstrekning. Derfor settes det sterkt fokus på systematisk non-invasiv tannbehandling, det vil si fluorpensling og annen oppfølging for å unngå boring. Og derfor har vi et fissurforseglingsprosjekt med lakkering av jeksler for seksåringer og tolvåringer. Dette er suksesskriterier for å unngå hull for disse to aldersgruppene.

Ledelsen

Hedmarks forebyggende tannhelsearbeid er sterkt forankret i ledelsen. Det gjelder overtannlegene, de ledende tannpleierne og rådgiveren for helsefremmende arbeid, understreker han.

– En felles policy i hele fylket er svært viktig.

En av fylkestannlegens hjertesaker er å overføre de gode forebyggende resultatene til andre deler av helsevesenet. Han holder mange foredrag for blant andre politikere for å sette søkelyset på dette.

Hedmarks fylkestannlege synes det er svært hyggelig å vise til så gode resultater.

– Jeg er stolt av det vi har fått til. Det har jeg inntrykk av at tannlegene, tannpleierne og de andre ansatte rundt omkring i kommunene også er. Men vi skal bli enda bedre.

Tekst og foto: Harald Vingelsgaard

Teamet som jobber for den gode tannhelsen i Alvdal er tannhelsesekretær Marit Kroken Lagmannsveen (t.v.), klinikkjef Anke Bolte og ledende tannpleier Hilde Storstrøm Thoresen.